

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 205/05-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. septembra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Ľ. L., bytom P. B., JUDr. P. L. a JUDr. H. L., obaja bytom P. B., zastúpených advokátom JUDr. J. S., P. B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 93/01 a od 1. januára 2005 nástupníckeho Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom taktiež pod sp. zn. 1 T 93/01, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Ľ. L., JUDr. P. L. a JUDr. H. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. septembra 2005 doručená sťažnosť Ing. Ľ. L., bytom P. B., (ďalej len „sťažovateľ1“); JUDr. P. L. (ďalej len „sťažovateľ2“) a JUDr. H. L. (ďalej len „sťažovateľka“), obaja bytom P. B., (ďalej spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. S., P. B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom

Okresného súdu Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 93/01 a od 1. januára 2005 nástupníckého Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom taktiež pod sp. zn. 1 T 93/01.

Pôvodne sa viedla trestná vec na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 93/01 proti obžalovanej J. K. pre trestný čin ohovárania podľa § 206 ods. 1 a 2 Trestného zákona a útoku na verejného činiteľa podľa § 156 ods. 3 Trestného zákona. Obžaloba bola podaná na Okresnom súde Trenčín 9. apríla 2001. Trestným rozsudkom z 30. januára 2003 bola obžalovaná uznaná za vinnú a bola odsúdená na trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov, ktorý jej bol podmienenečne odložený na skúšobnú dobu 18 mesiacov. Sťažovatelia sú v tomto konaní v postavení poškodených.

Obžalovaná proti trestnému rozkazu podala odpor. Termín hlavného pojednávania bol určený na 3. január 2003, neúčast' na ktorom obhajca obvinenej ospravedlnil listom z dôvodu čerpania dovolenky (s predstihom štyroch mesiacov), hlavné pojednávanie sa neuskutočnilo. Po tomto termíne obvinená požiadala 10. júna 2003 o vylúčenie všetkých sudcov okresného súdu. Sťažovatelia namietajú opakovanú nečinnosť okresného súdu v trvaní niekoľkých mesiacov, postup pri rozhodovaní o vylúčení všetkých sudcov okresného súdu. Prvé hlavné pojednávanie sa konalo až 16. júna 2004 a bolo odročené na 8. september 2004. Toto pojednávanie sa neuskutočnilo, pričom túto skutočnosť zapríčinili sťažovatelia. Od tohto dátumu súd opäť nekonal. Od 1. januára 2005 po nadobudnutí účinnosti zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) sa nástupným súdom stal Okresný súd Trenčín, ktorý je od uvedeného dátumu vo veci nečinný a zatiaľ neurobil podľa vyjadrenia sťažovateľov vo veci žiaden úkon. Od posledného hlavného pojednávania prešiel rok a sťažovatelia do dnešného dňa neboli upovedomení o novom termíne hlavného pojednávania.

Vyššie uvedený postup súdu považujú sťažovatelia za zdĺhavý, v rozpore s platným právom, bez akejkoľvek snahy vo veci meritórne rozhodnúť. Nečinnosťou súdu dochádza k neustálemu predlžovaniu sporu. Podľa ich názoru ako poškodených bolo postupom, resp.

nepostupovaním súdu porušené ich právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Toto je nezlúčiteľné s imperatívom v čl. 48 ods. 2 ústavy. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty sťažovateľov ako poškodených, a to do tej miery, že sa ich právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate. Od spáchania trestného činu obžalovanej prešlo sedem rokov, obžaloba bola podaná pred štyrmi rokmi a vo veci sa konalo do dnešného dňa jediné hlavné pojednávanie. V zmysle § 198 ods. 3 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie jeho zdarného priebehu.

Sťažovatelia požadujú prijať sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci takto rozhodnúť:

„Okresný súd Bánovce nad Bebravou v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 93/01 a následne od 1. 1. 2005 Okresný súd Trenčín v konaní vedenom pod tou istou sp. zn. 1 T 93/01 porušil právo Ing. L. L., JUDr. P. L. a JUDr. H. L., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Okresnému súdu Trenčín v konaní vedenom na pod sp. zn. 1 T 93/01 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ing. L. L. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000,- Sk, ktoré je Okresný súd Trenčín povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

JUDr. P. L. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000,-Sk, ktoré je Okresný súd Trenčín povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

JUDr. H. L. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000,-Sk, ktoré je Okresný súd Trenčín povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresnému súdu v Trenčíne ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia Ing. L. L., JUDr. P. L. a JUDr. H. L. na účet advokáta JUDr. J. S., P. B., do jedného mesiaca od

právoplatnosti tohto rozhodnutia. trovy vo výške 38.341,80,-Sk pozostávajú z dvoch úkonov právnej pomoci (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie podania na ÚS SR) a 2 x režijný paušál.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Náležitosti návrhu na začatie konania o sťažnosti sú upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a ďalšie podmienky konania o sťažnostiach sú ustanovené v § 49 až 56 zákona o ústavnom súde, pričom nesplnenie všeobecnej alebo osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta (III. US 257/03).

Sťažovatelia namietajú postup okresného súdu a Okresného súdu Trenčín v konaní vo veci, ktorá je vedená pod sp. zn. 1 T 93/01 v súvislosti s porušením ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovatelia uvádzajú, že sa dlhodobo nachádzajú v právnej neistote, čo spôsobuje ohrozenie vážnosti sťažovateľa 1 vo vzťahu k mestu Považská Bystrica, kde je primátor, narušenie

dôveryhodnosti osoby sťažovateľky ako sudkyne, teda osoby nezávislej vo svojej rozhodovacej činnosti, a navyše aj ako podpredsedníčky okresného súdu, čo negatívne vplýva aj na postavenie a osobu jej manžela, t. j. sťažovateľa 2.

Z predložených listín, ako aj z tvrdení sťažovateľov vyplynulo, že v konaní pred okresným súdom v trestnej veci uplatňujú svoje postavenie ako poškodení, ktorí však súčasne neuplatnili aj nárok na náhradu škody, o ktorom by súd rozhodoval podľa § 228 alebo § 229 Trestného poriadku.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd posudzoval danú vec so zreteľom na účel, podstatu a zmysel tohto základného práva, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci, v tomto prípade okresného súdu, ktorý rozhoduje o obžalobe v trestnom súdnom konaní.

Podstatou základného práva na rozhodnutie veci bez zbytočných prietáhov je v trestnom súdnom konaní to, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka konania v „jeho veci“. V nadväznosti na to ústavný súd vyslovil názor, že uplatnenie tohto základného práva má väzbu iba na takú vec účastníka v konaní pred súdom alebo iným orgánom právnej ochrany, ktorej prejednanie a rozhodnutie je zahrnuté do účelu procesného poriadku, ktorý upravuje postup orgánu verejnej moci pri prejednaní veci účastníka konania (napr. IV. ÚS 166/03). Trestné stíhanie sa vykonáva podľa ustanovení zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov. Podľa § 1 prvej vety Trestného poriadku, je účelom tohto zákona upraviť postup orgánov činných v trestnom konaní tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní. Iný účel Trestného poriadku nie je výslovne vyjadrený, a preto je vecou samou v trestnom konaní zistenie trestných činov a spravodlivé potrestanie ich páchatel'ov. Podľa § 2 ods. 4 a 5 Trestného poriadku, ak tento zákon neustanovuje niečo iné, postupujú orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti; musia trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou.

Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie.

Ústavný súd už vyslovil, že možnosť uplatnenia nároku na náhradu škody poškodenými v trestnom konaní nemôže byť vecou samou v takom zmysle, ako to je ponímané v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. O to viac takou vecou nemôže byť len postavenie sťažovateľov ako poškodených, ktorí neuplatnili nárok na náhradu škody, ale postavenie poškodených im patrí preto, že skutkom v obžalobe malo dôjsť k spôsobeniu morálnej škody (§ 43 ods. 1 TP). V takom prípade poškodený nemôže uplatniť základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a táto nemožnosť zároveň znamená nemožnosť zásahu do jeho podstaty. Poškodený môže ochranu svojich porušených práv realizovať v konaní pred súdom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Nasvedčuje tomu aj znenie § 11 a § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje ochranu proti zásahom do práva na ochranu osobnosti. To platí aj pre sťažovateľov, ktorí neuplatnili nárok na náhradu škody a ich porušené práva môžu byť predmetom súdnej ochrany v občianskom súdnom konaní (čl. 127 ods. 1, čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s § 7 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedeného vyplýva, že medzi postavením sťažovateľov a základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 93/01 nie je súvislosť, ktorá by umožnila skúmať jeho porušenie, a okrem toho ochranu sťažovateľom môže poskytnúť aj iný všeobecný súd v rámci svojich ústavných a zákonných právomocí. Preto sťažnosť bolo potrebné odmietnuť pre zjavnú neopodstatnenosť a aj pre nedostatok právomoci ústavného súdu (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Pretože ústavný súd sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní odmietol, bolo už bez ďalšieho právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2005